

Datum
2023-12-08

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
eeva.seppala@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se

Yttrande rörande promemorian Utfasning av ersättning för höga sjuklönekostnader, S2023/02799

Fremia är Sveriges största fristående arbetsgivarorganisation som organiserar 5 300 arbetsgivare med tillsammans drygt 150 000 anställda inom i huvudsak Kooperation, civilsamhälle, idéburen välfärd och samhällsnytta samt medarbetar- och partnerägda företag. Spannet är stort. Det vanligaste medlemmen har få anställda, men bland Fremias medlemmar finns även några av Sveriges största arbetsgivare. Fremia förhandlar ett stort antal kollektivavtal om löner och allmänna anställningsvillkor med flertalet fackliga organisationer samt kollektivavtal om tjänstepension, försäkring och omställning.

Fremia har fått möjlighet att yttra sig över promemorian Utfasning av ersättning för höga sjuklönekostnader, S2023/02799. Fremia har valt att lämna några synpunkter.

Sammanfattning

Fremia avstyrker förslaget om utfasning av ersättning för höga sjuklönekostnader.

Fremia anser att promemorians analys av effekterna av utfasning av för höga sjuklönekostnader är ofullständig.

Fremia anser att promemorians argument till varför ersättning för höga sjuklönekostnader ska fasas ut saknar ordentlig analys.

Fremia anser att ersättning för höga sjuklönekostnader ska finnas kvar och i stället utvecklas.

Promemorians förslag

Promemorians förslag är att avskaffa ersättningen för höga sjuklönekostnader från och med utgången av juni 2024.

Den nuvarande bestämmelsen kring ersättning för höga sjuklönekostnader infördes den 1 januari 2015. Den innebär att arbetsgivare kan få ersättning från staten för sjuklönekostnader som överstiger en viss andel av deras totala lönekostnad. Ersättningen beräknas i en procentsats som skiljer sig beroende på arbetsgivarens totala årslönekostnad. Ersättningen som utbetalas i efterskott uppgår till max 250 000 kronor per arbetsgivare och år. Den nuvarande bestämmelsen om ersättning för höga sjuklönekostnader syftar till att skydda framför allt små arbetsgivare mot höga sjuklönekostnader på grund av faktorer som står utanför arbetsgivarens möjlighet att påverka¹. Nuvarande bestämmelser ger framför allt mindre arbetsgivare en stor ekonomisk trygghet – ett högkostnadsskydd.

Promemorians analys av ersättning för höga sjuklönekostnader

Promemorian ger en ofullständig beskrivning av syftet med ersättningen för höga sjuklönekostnader och av konsekvensen av förslaget att avskaffa densamma. I promemorian beskrivs det att ersättningen är mer generös för mindre arbetsgivare och att det främst är denna grupp som gynnas av de nuvarande bestämmelserna. Det framhålls även att ersättningens tak på 250 000 kronor begränsar ersättningen för stora arbetsgivare. Det är riktigt, eftersom en del av syftet med införandet av ersättning för höga sjuklönekostnader var just att skydda de mindre arbetsgivarna².

Det är främst de mindre arbetsgivarna som har behov av att få ersättning för höga sjuklönekostnader. Stora arbetsgivare har i regel större möjlighet att hantera sjuklönekostnader på egen hand. Det hade varit oskäligt om bestämmelsen hade varit konstruerad på så sätt att större arbetsgivare kunde få samma procentuella ersättning som små arbetsgivare, därav finns ett tak för ersättningen på 250 000 kronor.

Promemorian framhåller att ersättningen för höga sjuklönekostnader medför vissa negativa konsekvenser, som att de höga ersättningsnivåerna som gäller för mindre arbetsgivare kan bidra till att minska arbetsgivares incitament att säkerställa en god arbetsmiljö och även minska arbetsgivares intresse för att vidta insatser för att sjukskrivna anställda ska kunna återgå till arbete. Men det finns ingen analys i promemorian som stödjer det påståendet.

---

¹ Prop. 1990/91:181, s. 56

² Prop. 1990/91:181, s. 56.

Ersättning för höga sjuklönekostnader utgör endast en del av arbetsgivarens totala lönekostnader, vilket promemorian också lyfter fram. Även om ersättning för sjuklönekostnader utges, behöver arbetsgivaren själv stå för en stor del av sjuklönekostnaderna. Att ersättning för höga sjuklönekostnader skulle minska mindre arbetsgivares incitament för att säkerställa en god arbetsmiljö eller sträva efter att sjukskrivna återgår i arbete, är ytterst osannolikt. För mindre arbetsgivare kan hög sjukfrånvaro ha stor negativ inverkan på såväl verksamheten som på dess medarbetare. Sjukfrånvaro är generellt sett problematiskt för små arbetsgivare inom alla branscher, eftersom arbetsgivaren då riskerar att stå utan arbetsför personal i sin dagliga verksamhet.

Den nuvarande bestämmelsen syftar till att erbjuda de mindre arbetsgivarna ett skydd för ekonomiska påfrestningar som kan hota verksamhetens överlevnad. Bestämmelsen syftar inte till att göra det ekonomiskt fördelaktigt att ha hög sjukfrånvaro i verksamheten. Att en ersättning som kompenseras i efterhand skulle bidra till att arbetsgivare saknar intresse att förhindra sjukfrånvaro bland sina medarbetare är ett nästintill cyniskt sätt att se på saken. Fremia har inte fått några signaler om att så skulle vara fallet från våra medlemsorganisationer.

Promemorian påstår att brister i arbetsförhållandena är orsaken till sjukfrånvaron. Att sjukfrånvaro skulle beror på brister i arbetsförhållanden är enligt Fremias uppfattning mer undantag än regel. Den vanligaste korttidsfrånvaron beror på att vi blir förkylda och är borta från arbetet någon vecka för att kureras oss. En sådan sjukfrånvaro beror mycket sällan på brister i arbetsmiljön. Det är även svårt för arbetsgivare att förebygga att medarbetare drabbas av sjukdom som medför längre frånvaro.

Ersättningens betydelse för mindre arbetsgivare samt dess effekter

Promemorian beskriver att de flesta företag som skulle mista ersättningen för höga sjuklönekostnader vid ett avskaffande, är mindre arbetsgivare med få anställda. Det bedöms att denna förlust av ersättning inte på något sätt bör vara avgörande för ett företags existens, då det i de allra flesta fall rör sig om relativt små summor i ersättning. Fremia delar inte uppfattningen om att ett uteblivet stöd skulle sakna betydelse för arbetsgivare med få anställda. Om ersättning för höga sjuklönekostnader upphör kommer det med stor sannolikhet att påverka vissa arbetsgivares verksamheter i negativ riktning.

För en liten föräldradriven förskola blir det sårbart om personal är frånvarande på grund av sjukdom, vilket i sin tur även kan påverka förskolebarnens vårdnadshavare på ett negativt sätt. Fremia organiserar många arbetsgivare inom civilsamhället och sociala verksamheter, som på olika sätt gör en stor samhällsinsats genom att verka för arbetsintegration och mot utanförskap. På olika sätt stödjer och hjälper dessa

verksamheter personer som befinner sig långt utanför arbetsmarknaden, genom att erbjuda sysselsättning och gemenskap. Personer med en sjukdomshistoria kan ha svårare att få jobb eftersom de kan upplevas ha en något högre risk för sjukfrånvaro. Att ha ett jobb är en friskfaktor som får människor att växa. Att så många som möjligt har ett arbete har även andra positiva effekter för samhället i stort.

Det är de mindre arbetsgivarna med få anställda som är i störst behov av ersättning för höga sjuklönekostnader på grund av deras, i många fall, begränsade ekonomiska tillgångar. Frekvensen av sjukfrånvaro är oftast något som arbetsgivaren inte råder över. Majoriteten av Fremias medlemmar är mindre arbetsgivare med få anställda. Majoriteten av dessa organisationer har begränsade ekonomiska tillgångar. Att som mindre arbetsgivare betala ut sjuklön för sjukfrånvarande anställda, samtidigt som lön ska betalas ut till eventuella ersättare, kan därmed bli mycket ekonomiskt påfrestande vid en hög sjukfrånvaro inom organisationen. En hög sjukfrånvaro är inte ett önskvärt tillstånd för mindre arbetsgivare eller för verksamhetens övriga medarbetare. Ersättningen för höga sjuklönekostnader har stor betydelse för dessa arbetsgivare.

I propositionen till nuvarande bestämmelse om ersättning för höga sjuklönekostnader anges: *"Försäkringen bör inte ersätta företagets samtliga kostnader för sjuklön. Försäkringsmöjligheten bör i stället erbjuda det lilla företaget att skaffa ett skydd mot oväntat höga kostnader för sjuklön. Härigenom kan ett skydd erbjudas mot sådana ekonomiska påfrestningar som annars skulle kunna utgöra ett hot mot det lilla företagens överlevnad"*³.

Promemorian gör även gällande att det faktum att ersättningen är konstruerad så att den är mer generös för små arbetsgivare medför tröskeleffekter. Ett företag som höjer sina lönekostnader kan hamna i en annan löneklass, där tröskeln är högre för att få ersättning. Att avskaffa ersättningen för höga sjuklönekostnader skulle därmed, enligt promemorian, främja förutsättningarna för mindre arbetsgivare att expandera. En viktig aspekt utelämnas dock i detta argument.

Fremias medlemmar är icke vinstutdelande organisationer, som bygger på en demokratisk värdegrund och som återinvesterar sitt eventuella överskott i den egna verksamheten. För många av dessa verksamheter finns det inget syfte eller mål att expandera. En föräldrakooperativ förskola har endast behov av ett begränsat antal anställda för att driva sin verksamhet. För många organisationer inom Kooperation, civilsamhälle, idéburen välfärd och samhällsnytta finns det ingen möjlighet eller målsättning att expandera. Om en sådan tröskeleffekt som beskrivs i promemorian skulle förekomma inom mindre

---

³ Prop. 1990/91:818 s. 65 f

organisationer, är det i varje fall inte applicerbart på majoriteten av Fremias medlemsorganisationer. Tas sjuklönestödet bort ökar kostnaderna för mindre organisationer. Det blir en tung ekonomisk börda som kommer att ha negativ inverkan på många av de arbetsgivare som är medlemmar i Fremia.

Förslaget är ett obegripligt och hårt slag mot främst små verksamheter. Detta i kombination med att förslaget riskerar att göra det svårare för personer som står långt utanför arbetsmarknaden att få jobb med möjlighet att kunna försörja sig själva, att statens stöd till civilsamhället och sociala företag till stora delar minskar och att vi har ett lönebidrag som inte har räknats upp sedan 2017⁴. Arbetsgivare som arbetar med arbetsintegration och mot utanförskap i samhället, och som stödjer personer att komma in i arbetslivet, borde tvärtom främjas. Förslaget riskerar att bli kontraproduktivt ur flera aspekter.

Fremia anser att sjuklönestödet för mindre verksamheter borde finnas kvar och i stället utvecklas.

Tas sjuklöneskyddet bort försvinner också rapporteringen i arbetsgivardeklarationerna till Skatteverket och arbetsgivarnas faktiska kostnader för sjuklön blir osynliga.

Felaktiga utbetalningar

Skattemedel ska inte betalas ut och användas felaktigt. Fusk och felaktiga utbetalningar kan snedvrída konkurrensen, riskera att förtroendet för systemet ruckas och är inget som främjar en god arbetsmarknad.

Som ett argument till att ersättning för höga sjuklönekostnader ska upphöra anges det i promemorian att den automatiserade hanteringen av ansökningar hos Skatteverket och Försäkringskassan minskar administrationen för arbetsgivare och att automatiseringen kan leda till felaktiga utbetalningar. Rimligen är det positivt att den automatiserade hanteringen också bidrar till att myndigheternas administration minskar. Att automatiserad hantering och risk för felaktiga utbetalningar ska vara ett argument för att ersättningen ska upphöra borde i stället leda till att myndigheternas kontrollfunktioner utvecklas och förbättras. I Riksrevisionens rapport⁵ rekommenderas bland annat att fler kontroller införs. Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, har granskat

---

⁴ Höjt tak för lönebidragen – en effektiv väg till arbete och delaktighet

⁵ Lätt att göra fel-systemet för ersättning för höga sjuklönekostnader (RIR 2023:16)

Försäkringskassans möjligheter att motverka och upptäcka felaktiga utbetalningar inom förmånen ersättning för höga sjuklönekostnader⁶.

Med vänliga hälsningar

Petter Skogar, vd, Fremia

Kerstin Wrisemo, arbetsmiljöexpert, Fremia

---

⁶ Granskning av Försäkringskassans arbete mot felaktiga utbetalningar inom ersättningen för sjuklön till arbetsgivare.